

Załącznik
do Uchwały Nr III/19/10
Rady Miejskiej Wodzisławia Śl.
z dnia 28 grudnia 2010 roku

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII NA 2011 ROK**

Wodzisław Śląski

Spis treści

Wstęp.....	3
Rozdział pierwszy	
Istota i zakres Gminnego Programu.....	5
Rozdział drugi	
Cele i zadania do realizacji.....	6
Rozdział trzeci	
Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	13
Wydział Strategii Rozwoju Miasta	14
M O P S.....	14
Wydział Edukacji.....	14

Wstęp

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji. Większe ryzyko niesie za sobą palenie tytoniu i nadciśnienie tętnicze. Ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek ze spożywaniem alkoholu. Alkohol działa szkodliwie na niemal wszystkie tkanki i narządy.

Toksyczne działanie alkoholu etylowego i produktów jego przemiany powoduje zmiany chorobowe w następujących układach:

- **układ nerwowy:** polineuropatia, zmiany zanikowe mózdzku i mózgu, zwyrodnienia w płatach czołowych, ubytek szarej substancji mózgu, encefalopatia Wernickego i inne;
- **układ pokarmowy:** przewlekłe stany zapalne błon śluzowych jamy ustnej, przełyku, żołądka i dwunastnicy, zaburzenia perystaltyki jelit oraz upośledzenie wchłaniania, stany zapalne trzustki i wątroby (stłuszczenie, zwłóknienie i marskość) i inne;
- **układ krążenia:** nadciśnienie tętnicze, kardiomiopatia alkoholowa (zmiany zwyrodnieniowe włókien mięśnia sercowego, stłuszczenie i powiększenie serca)
- **układ oddechowy:** przewlekłe zapalenie błony śluzowej tchawicy i oskrzeli. U osób nadużywających alkoholu 10-krotnie częściej występuje rak jamy ustnej, krtani oraz tchawicy.
- **układ moczowy:** ostra niewydolność nerek, wzrost stężenia kwasu moczowego we krwi i związane z tym objawy dny moczanowej (zapalenie stawów spowodowane gromadzeniem się złogów moczanowych)
- **układ hormonalny:** nieprawidłowe wydzielanie testosteronu, zmniejszenie ruchliwości plemników i zniszczenie ich struktury. Hypogonadyzm i feminizacja u mężczyzn, u kobiet zaburzenia miesiączkowania, zanik jajników i maskulinizacja.

Alkohol wywołuje znaczące zaburzenia w funkcjonowaniu psychicznym człowieka: bezsenność, depresję, niepokój, próby samobójcze, zmiany osobowości, amnezję, delirium tremens, psychozę alkoholową, halucynozę alkoholową, otępienie (zespół Korsakowa).

Zażywanie narkotyków nie jest zjawiskiem nowym. Środki psychoaktywne znane są od początku historii człowieka, są wyrazem dążenia do doświadczenia „odmiennego stanu świadomości”. Niestety stanowią zagrożenie dla zdrowia człowieka, zarówno fizycznego, jak i psychicznego:

- narkotyki niszczą organizm, tym szybciej i skuteczniej, im młodszy jest ten, kto je zażywa,
- powodują nieodwracalne zmiany w mózgu, niszczą psychikę, mogą wywołać depresje, psychozy,
- powodują dekoncentrację, zaburzenia pamięci, niechęć do nauki,
- powodują uzależnienie, z narkomanii wychodzi zaledwie 5-7% uzależnionych,
- są przyczyną wypadków, samobójstw, przestępstw popełnianych pod wpływem narkotyków,
- mogą doprowadzić do śmierci, m.in. w wyniku przedawkowania, wyniszczenia organizmu,
- stwarzają wysokie ryzyko zarażenia wirusem HIV i wirusowego zapalenia wątroby,
- niszczą przyjaźń, miłość, więzy rodzinne,
- przekreślają plany życiowe,
- absorbują całe życie człowieka uzależnionego, stając się jednym sensem jego życia

Na mocy ustaw o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. oraz o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. na gminie spoczywa obowiązek przedsięwzięcia środków zaradczych i naprawczych aby nie tylko zapobiegać ale również minimalizować skutki alkoholizmu i narkomanii. Szkodliwe i niebezpieczne spożywanie alkoholu i branie narkotyków ma istotny wpływ na zdrowie publiczne, wiąże się z kosztami opieki zdrowotnej, ubezpieczeniem zdrowotnym, egzekwowaniem prawa i porządkiem publicznym, kosztami w miejscu pracy, przez co wywiera negatywny wpływ na społeczeństwo jako całość.

Rozwiązywanie powyższych problemów oznacza podejmowanie wszechstronnych działań ukierunkowanych na osoby uzależnione i ich rodziny, w trosce o zmniejszenie destrukcyjnych skutków nadużywania alkoholu i środków uzależniających.

Rozdział pierwszy

Istota i zakres Gminnego Programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Wodzisławia Śląskiego wynika z obowiązku, jaki nakłada na gminę art. 41 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. oraz art. 10 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r., jest corocznie uchwalany przez Radę Miejską.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii tworzony jest wspólnie z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, realizowany jest przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta Wodzisławia Śląskiego odpowiedzialne za zdrowie, sport, kulturę, edukację, pomoc społeczną. W realizacji Programu mogą uczestniczyć osoby fizyczne i prawne, podmioty, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Miasto Wodzisław Śląski wspiera działania tych podmiotów na realizację zadań wynikających z niniejszego Programu.

Zadania i sposoby realizacji określone w Gminnym Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych, a ich wykonanie ukierunkowane jest diagnozą problemów społecznych dla miasta Wodzisławia Śląskiego na lata 2005 – 2015.

Finansową podstawę realizacji programu stanowią dochody gminy z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Środkami budżetowymi uzyskanymi z koncesji za sprzedaż napojów alkoholowych dysponują wydziały – jednostki:

- Wydział Strategii Rozwoju Miasta,
- Wydział Edukacji,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Plan wydatków budżetowych na rok 2011 stanowi załącznik do niniejszego Programu i stanowi jego integralną część.

Rozdział drugi

Cele i zadania do realizacji

Cel główny:

Zapobieganie powstawaniu nowych problemów, ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych osób uzależnionych, propagowanie zdrowego stylu życia bez używek, promowanie postaw ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Cele strategiczne:

1. Prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy, w szczególności dla dzieci i młodzieży;
2. Zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych;
3. Udzielania pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe;
4. Wspomagania działalności instytucji, osób fizycznych i prawnych służących rozwiązywaniu problemów uzależnień;
5. Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
6. Ograniczenia dostępności do alkoholu;

Cel strategiczny 1 *Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie*

ZADANIE TO BĘDZIE REALIZOWANE NASTĘPUJĄCYMI METODAMI:

- wspieranie działań w zakresie realizacji programów profilaktycznych dla uczniów realizowanych w placówkach oświatowych (m. in. „Kasia N”, „Impreza”, „Epsilon”, „Cyryl”, „Mogę inaczej”, „Przeciw wykluczeniu” i inne), uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu,
- wspieranie programów socjoterapeutycznych prowadzonych w szkołach dla dzieci z tzw. grup ryzyka („Rozumieć i poznawać siebie w relacjach z innymi”),

- współdziałal w działaniach promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez dzieci i młodzież poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych np.: sportowych realizowanych w obiektach sportowych oraz organizowanych na terenie szkół i placówek opiekuńczo-wychowawczych, a także artystycznych, zakup sprzętu do prowadzenia tych zajęć, stwarzanie warunków do rozwijania własnych zainteresowań,
- organizowanie i promowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, w czasie ferii zimowych i letnich, podczas imprez sportowo-rekreacyjnych, a także w placówkach oświatowych,
- realizację programów opiekuńczo-profilaktycznych w ramach funkcjonowania świetlic profilaktyczno-wychowawczych i środowiskowych,
- prowadzenie działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych z elementami informacyjno-edukacyjnymi w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii,
- dofinansowanie obozów terapeutycznych oraz wycieczek dla dzieci,
- udział w ogólnopolskich i lokalnych kampaniach informacyjno – edukacyjnych, na rzecz ograniczania sprzedaży i zakupu napojów alkoholowych, papierosów szczególnie przez nieletnich (m. in. STOP 18, Zachowaj trzeźwy umysł, Cięża bez alkoholu, Sprawdź, czy Twoje picie jest bezpieczne, Prowadzę, jestem trzeźwy, Postaw na rodzinę),
- realizacja lokalnych imprez, przedstawień, konkursów profilaktycznych promujących zdrowy i trzeźwy styl życia,
- realizacja środowiskowych działań na rzecz ograniczania spożycia alkoholu w szczególności przez osoby nieletnie, w tym na rzecz egzekwowania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- organizowanie spotkań poświęconych problematyce przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy z udziałem osób z odpowiednimi kwalifikacjami,
- organizowanie konferencji, debat z zakresu profilaktyki uzależnień, udział w szkoleniach,
- realizacja programów edukacyjnych, interwencyjnych i resocjalizacyjnych mających na celu zmniejszenie liczby nietrzeźwych użytkowników dróg,
- prowadzenie edukacji w zakresie wiedzy o szkodliwości picia alkoholu i używania substancji uzależniających poprzez rozprowadzanie ulotek, broszur, zakup specjalistycznej literatury, prenumerowanie czasopism specjalistycznych (Charaktery, Remedium, Świat problemów, Wychowawca, Terapia Uzależnienia i Współuzależnienia) dla szkół oraz innych placówek,
- organizowanie badań, sondaży opinii publicznej, sporządzanie lokalnych diagnoz i ekspertyz, pozwalających ocenić aktualny stan problemów alkoholowych i problemów uzależnień od

narkotyków, jak i efektów dotychczas prowadzonych działań.

OSIĄGNIĘCIE CELU BADANE BĘDZIE PRZY POMOCY NASTĘPUJĄCYCH WSKAŹNIKÓW:

- liczba podmiotów prowadzących programy i przedsięwzięcia profilaktyczne,
- liczba osób uczestniczących w programach i przedsięwzięciach profilaktycznych,
- liczba podmiotów prowadzących programy i działania informacyjno-edukacyjne,
- liczba osób uczestniczących w programach i działaniach informacyjno-edukacyjnych,
- ilość interwencji związanych z naruszeniem warunków sprzedaży alkoholu oraz procent sklepów i lokali gastronomicznych naruszających prawo zabraniające sprzedawania alkoholu nieletnim,
- liczba osób przeszkolonych z zakresu profilaktyki problemów alkoholowych i problemów uzależnień od narkotyków,

Cel strategiczny 2. Zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych:

ZADANIE TO BĘDZIE REALIZOWANE NASTĘPUJĄCYMI METODAMI:

- udzielanie porad indywidualnych i prowadzenie zajęć terapeutycznych w zakresie leczenia odwykowego wykraczających poza zakres kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia,
- prowadzenie zajęć wykraczających poza zakres podstawowego programu terapeutycznego lub zajęć w programie „after care” („po terapii”),
- realizacja programów interwencyjno-motywacyjnych dla osób z problemem alkoholowym,
- finansowanie niektórych świadczeń zdrowotnych w zakresie leczenia odwykowego np. organizowanie różnorodnych form pracy zapobiegawczej, terapeutycznej w rodzinach i grupach podwyższonego ryzyka, finansowanie warsztatów, stanowiących uzupełnienie oferty podstawowej dla pacjentów uzależnionych oraz współuzależnionych,
- współpracę z placówkami służby zdrowia w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych i współuzależnionych,
- realizacja programów wspierających proces zdrowienia osób uzależnionych od alkoholu,
- zapewnienie kompleksowej pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla dzieci i młodzieży nadużywającej i uzależnionej od alkoholu i środków psychoaktywnych,

- podnoszenie umiejętności zawodowych pracowników pomocy społecznej,
- wspieranie działań prowadzących do ochrony przed przemocą w rodzinie.

OSIĄGNIĘCIE CELU BADANE BĘDZIE PRZY POMOCY NASTĘPUJĄCYCH WSKAŹNIKÓW:

- liczba pacjentów zgłaszających się do placówek leczenia odwykowego,
- efektywność terapii odwykowej, określany m.in. odsetkiem pacjentów, którzy po ukończeniu terapii utrzymują abstynencję przez ponad rok,
- liczba osób podejmujących leczenie odwykowe oraz zachowujących abstynencję,

Cel strategiczny 3 *Udzielania pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe*

ZADANIE TO BĘDZIE REALIZOWANE NASTĘPUJĄCYMI METODAMI:

- wspomaganie realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej w placówkach przeznaczonych dla dzieci z grup ryzyka m. in. w świetlicach profilaktyczno-wychowawczych,
- zakup pomocy dydaktycznych i sprzętu niezbędnego do realizacji zajęć profilaktycznych w świetlicach profilaktyczno-wychowawczych i szkołach,
- udostępnianie informacji o możliwościach korzystania na terenie miasta z bezpłatnej pomocy w zakładach opieki zdrowotnej, poradniach specjalistycznych, punktach konsultacyjnych,
- tworzenie i finansowanie bieżącej działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin zagrożonych problemem alkoholowym i narkotykowym,
- podejmowanie czynności zmierzających do objęcia leczeniem osób uzależnionych przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- realizacja programów wspierających dla członków rodzin zagrożonych problemem alkoholowym,
- organizacja szkoleń, konferencji dotyczących rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii
- zasiłki i pomoc w naturze dla osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych problemem alkoholowym (MOPS).

OSIĄGNIĘCIE CELU BADANE BĘDZIE PRZY POMOCY NASTĘPUJĄCYCH WSKAŹNIKÓW:

- dostępność specjalistycznej pomocy dla członków rodzin zagrożonych problemem alkoholowym i dotkniętych uzależnieniem od narkotyków,
- liczba osób z rodzin zagrożonych problemem alkoholowym i problemem uzależniania od narkotyków korzystająca z różnorodnych form pomocy,
- liczba osób przeszkolonych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Cel strategiczny 4 Wspomaganie działalności instytucji, osób fizycznych i prawnych służących rozwiązywaniu problemów uzależnień

ZADANIE TO BĘDZIE REALIZOWANE NASTĘPUJĄCYMI METODAMI:

- udzielanie pomocy finansowej polegającej na zleceniu do realizacji zadań publicznych w formie wsparcia szkołom, organizacjom pozarządowym, klubom sportowym,
- współpracę pozafinansową, polegającą na wymianie informacji, konsultacjach,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13(1) i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

OSIĄGNIĘCIE CELU BADANE BĘDZIE PRZY POMOCY NASTĘPUJĄCYCH WSKAŹNIKÓW:

- liczba odbiorców projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe, szkoły, kluby sportowe,
- liczba dzieci, młodzieży i dorosłych objętych działaniami profilaktycznymi, edukacyjnymi i informacyjnymi,

Cel strategiczny 5 Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

ZADANIE TO BĘDZIE REALIZOWANE NASTĘPUJĄCYMI METODAMI:

- podnoszenie świadomości służb społecznych poprzez przeprowadzanie szkoleń w zależności od potrzeb i sytuacji prawnej, organizowanie corocznych konferencji,
- upowszechnianie informacji na temat zjawiska przemocy domowej poprzez opracowanie materiałów informacyjnych, publikowanie w prasie artykułów na ten temat, organizowanie spotkań edukacyjnych, konferencji prasowych i debat społecznych,
- prowadzenie działań profilaktycznych zapobiegających zjawisku przemocy,
- stworzenie oferty programów edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie,
- realizacja kampanii społecznych propagujących postawy wolne od przemocy,
- prowadzenie poradnictwa indywidualnego oraz grup terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- organizowanie szkoleń, porad, konferencji nt. procedury „Niebieskiej Karty” i zjawiska przemocy w rodzinie,

OSIĄGNIĘCIE CELU BADANE BĘDZIE PRZY POMOCY NASTĘPUJĄCYCH WSKAŹNIKÓW:

- liczba osób z rodzin z problemem przemocy korzystająca z różnorodnych form pomocy,
- liczba osób uczestniczących w programach interwencyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy domowej,
- liczba osób przeszkolonych w zakresie rozwiązywania problemów przemocy w rodzinie,

Cel strategiczny 6 Ograniczenia dostępności do alkoholu

- w związku z koniecznością ograniczenia liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych, ustalono liczbę punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży i w miejscu

sprzedaży - zgodnie z przedmiotową uchwałą Rady Miejskiej,

- w związku z koniecznością ograniczenia dostępu do alkoholu utrzymać zasady usytuowania na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego miejsc sprzedaży napojów alkoholowych i warunków sprzedaży tych napojów – zgodnie z przedmiotową uchwałą Rady Miejskiej.

Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadza Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z uprawnionymi służbami i osobami.

Rozdział trzeci

Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Do zadań Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Prezydencie Miasta w Wodzisławiu Śląskim należy w szczególności:

- inicjowanie, monitorowanie i ocena działań w zakresie określonym w art. 41 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, zgodnie z art. 41 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- wydawanie opinii dotyczących wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z art. 18 ust. 3 a ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- dokonywanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania ze zezwolenia, zgodnie z art. 18 ust. 8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, jak również prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych.

Prezydent Miasta powołuje Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w której w skład wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Członkom Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie za każdorazowy udział w jej posiedzeniach. Wysokość wynagrodzenia, o którym mowa powyżej, uzależniona jest od obowiązującej wysokości minimalnego wynagrodzenia. Wynagrodzenie członka komisji za każdorazowy udział w posiedzeniu nie może przekroczyć 15% minimalnego wynagrodzenia, wysokość wynagrodzenia określa Prezydent Miasta Wodzisławia Śląskiego.

Przewodniczący
Rady Miejskiej
Wodzisławia Śląskiego
Jan Grabowiecki